

Genre: Roman
Titel: Takläggarna
Författare: Robert Åsbacka
Förlag: Schildts & Söderströms
Utgivningsår: 2023
Antal sidor: 250

Med "Takläggarna" avslutar Robert Åsbacka sin trilogi om Erik från Österbotten och bosatt i Sverige sedan årtionden tillbaka.

Erik är en före detta författare, 60 plus, skild och barnlös. Partipolitiken har han också lämnat, numera är han en socialdemokrat utan uppdrag och när varken skrivande eller politik fyller hans dagar öppnas nya dörrar.

Med åldern kommer tankarna om tillhörighet. Erik har bott längre i Sverige än i Finland. Han vill hem, men var är hemma? En relevant fråga för honom och för alla som utvandrat.

Av sin arbetsgivare, för övrigt bror till karriärkonsulten Elisabet som vi blev bekanta med i "Glömda rum", får Erik i uppdrag att lägga ett nytt tak på hus. Huset är ett kollektiv och hyser en kärnfamilj med tvillingdöttrar, en åldrad klimatflykting från Tyskland och så Roffe, som suttit i fängelse och är en jäkel på både byggen och historier.

Roffe vet hur tak ska läggas, men arbetet drar ut på tiden. Erik känner sig hemma på gården och vistas där allt mer. Han är med i gemenskapen, men ändå lite vid sidan om. En iakttagare, lite försiktig och själv skulle han inte kunna bo i kollektiv eftersom folk lever så tätt inpå varandra: "Ibland undrade jag hur jag alls kunnat bli socialdemokrat."

Robert Åsbacka är otvivelaktigt en av våra största nutidsskildrare. Han har en förmåga att blanda fakta med fiktion på ett alldeles eget oefterhärmligt sätt och som läsare tror man på allt han skriver:

"Den som är satt i skuld är inte fri", sa Roffe, "vet du vem som sa det."
"Göran Persson."

"Fel, det var Ernst Wigforss, fast Persson snodde det och gjorde bok. Han tjänade säkert en del på boken, han ser sån ut. Sålde tidningar och lotter och skit när han var liten och sparade pengarna i en burk och köpte nåt för dom när han fått ihop tillräckligt, en cykel kanske, sen for han runt bygden med svettig lugg och sålde ännu mer tidningar och lotter."

"Kanske det."

”Och nu har han herrgård”, sa Roffe.

Roffe försöker locka Erik till att börja skriva igen, han har flera historier på lager. Han vet bland annat hur det gick till när statsrådet Anna-Greta Leijon nästan kidnappades och placerades i den där lådan som vi sett på tv. Han berättar om terroristerna på 70-talet och vad det blev av dem sen.

Erik vill inte skriva. Han vill ha ett enkelt arbete och höra till. På julafton fryser vattnet i huset och han går ut för att åtgärda det. ”Det första jag måste göra var att hitta pumphuset. Jag visste inte var det fanns, det hade inte varit aktuellt att ta reda på det. Som svensk försvarspolitik: inget hade hänt så inget skulle heller komma att hända. Förrän det hände. Nu hade det hänt.”

Med de orden sammanfattar Åsbacka tillståndet i Sverige där en slags aningslöshet och stoppa-huvudet-i-sanden-mentalitet fått råda i årtionden och som vi nu ser resultatet av. Människor lever i utanförskap, barn värvas av kriminella gäng och på Brottsförebyggande rådets webbsida ges information om parallella samhällsstrukturer. I ”Glömda rum” skildrar Åsbacka för övrigt det drogrelaterade våldet genom att Eriks sambos son mördas.

Jag kan inte låta bli att tänka på Ulf Lundells dagboksbaseade serie ”Vardagar”. Lundell och Åsbacka har en hel del gemensamt. I ”Glömda rum” hänvisar Erik för övrigt till just ”Vardagar” samt en av Lundells sällsynta intervjuer. Båda författarna gör skarpa samhällsanalyser och väver in iakttagelserna i relationsdraman och vardagens tristess och glädjeämnen.

Det är uppiggande. Jag skrattar och förfäras om vartannat. Åsbacka är dock stillsamt rolig och inte lika brutalt uppriktig som Lundell.

Trilogin omspanner fyra år. I den första boken vaknar Erik upp dagen efter det svenska riksdagsvalet 2018 med kläderna på och oklara framtidsplaner. I denna avslutande del befinner han sig på Stadsarkivet dagen efter valet 2022. Han går igenom akten om den planerade kidnappningen samtidigt som han lyssnar på valresultatet i radio. Den blå falangen vinner valet, men det ”finns bara en stor och tydlig vinnare, och det är Sverigedemokraterna”, säger reportern.

Det finns inget sentimentalt över Åsbackas trilogi. Snarare ett så-här-var-det-och-så-här-blev-det för Sverige, Socialdemokraterna och Erik, berättat med driv och lust. Men jag känner vemod. Det är tråkigt att ta farväl av Erik.

Yvonne Granqvist